

HAUTANIEMEN HISTORIA LYHYESTI

Lars Korja, joka oli syntynyt Kuolajärvellä 7.5.1790, on saapunut Isollekylälle yksinhuoltajaäitinsä Annan kanssa työhön - perimätiedon mukaan Jaakkolan tilalle. Lars aloitti rengin työt ja äitinsä karjan ja talon töiden hoitajana.

Lars on vihitty vuonna 1818 Susanna Matintytär Joutsijärven kanssa. Susanna oli syntynyt 20.11.1796. Pariskunta hankki Joutsijärven Hautaniemestä 1/8 manttaalin eli n. 100 ha kruunun-tilan maarekisterinumeroltaan Isokylä 39:n. He rakensivat tilalle torpan ja saivat viisi lasta.

Susanna on kuollut ilmeisesti nuorehkona, mutta hänen kuolinajastaan ei ole kirkonkirjoissa merkintää. Leskeksi jäänyt Lars on vihitty uuteen avioon leskeksi jääneen Greta lisakintytär Räisäsen kanssa vuonna 1838. Greta oli syntynyt 24.11.1802. Uuteen perheeseen syntyi kaksi lasta.

Greta oli vihitty aiempaan avioon 3.4.1825 renki Olof Henrikson Räisäsen kanssa, joka oli syntynyt 22.10.1803 Kuolajärvellä. Olof on kuollut 7.3.1834 neljä vuotta ennen leskeksi jääneen Gretan uuteen avioon vihkimistä Lars Hautaniemen kanssa.

Vuosi vihkimisen jälkeen Lars ja Greta saivat 4.10.1835 syntyneen pojan Erikin. Tämä avioitui Anna Kreetta Lehtolan kanssa 25.3.1880. He puolestaan saivat kahdeksan lasta, neljä poikaa ja neljä tyttöä, joista Petteri kuoli jo parin vuoden ikäisenä.

Erikin ja Annan poika, Lars Henrik, lähti 1883 USA:han missä avioitui lumijokelaisen Maria Kaniinin kanssa. USA:ssa Lars Henrik oli hankkinut kuorma-auton ja oli ammatiltaan minnesotalainen autoilija. Lars Henrikin pojan Väinön poika, kuorma-auton kuljettaja Justin Hauta Michiganin Duluthista, kävi 2019 tyttärensä Leenan kanssa Joutsijärven Hautaniemessä katsomassa ukkinsa synnyinpaikkaa. Kaikki USA:ssa olevat jälkeläiset käyttävät sukunimensä alkuosaa Hauta. Hautanimisiä asuu Michiganin lisäksi myös Kalifornian San Diegossa.

Lars ja Greta myivät Hautaniemen tilansa 1 300 mk:lla pojalleen Erikille vuonna 1864. Käsien kirjoitettu kauppakirja on Kansallisarkistossa.

Toinen Erikin ja Annan pojista, jonka nimi oli Juho, hankki Käsmänperän tienhaaran kohdalta Lahti-nimisen kruunun-tilan. Tila rajoittuu Hautaniemen tilaan. Juhon kahdesta pojasta ja Tilma Sofia tytöstä, avioliitossa ollut Tilma kuoli jo kolmekymmentävuotiaana.

Eerikin ja Annan perheen Brita Liisa avioitui Antti Högmanin kanssa. Pojista nuorin, Matti Alpin, joka oli syntynyt 1874, oli poikamies koko elämänsä ajan. Hän rakensi asuinmökkinsä koulun taakse Mäntysaarekkeeseen isänsä Erikin myytyä kotitilansa Hautaniemen. Alpinin rakennuksen paikka on vieläkin näkyvissä.

Erik ja Anna myivät Erikin isältään ostaman tilan 56 vuoden kuluttua vuonna 1882 kuolajärveläiselle Matti Kursulle 4 500 mk:lla. Sekin kauppakirja on kansallisarkistossa.

Kemijärven kunta osti Hautaniemen 1/8 manttaalin tilan Matti Kursulta lokakuun 6. päivä 1904. Tilalla oli silloin vanha päärakennus, pienempi asuinrakennus ja uudempi asuinrakennus. Kauppahinta oli 20 000 mk. Kauppaan haettiin lainhuuto 1.3.1905. Kaupparakirja on Kansallisarkistossa.

Kunta sijoitti ostamansa tilan rakennuksiin heti vuoden 1905 alusta 11 naista ja 5 miestä. Valti-ontarkastaja Malmberg kävi tarkastamassa vaivaistalon rakennukset ja totesi lausunnossaan 1910, että sieltä on siirrettävä pois henkisesti sairaat uhkasakon uhalla. Niinpä heille rakennettiin oma rakennuksensa vuonna 1912-1913 nykyisen uimarannan yläpuolelle. Tarkastaja vaati myös lasten siirtämistä pois, koska vanhusten seassa asui 10 yli kolmevuotiasta lasta eikä se ollut lapsille sopiva paikka kasvaa. Lisäksi hän mainitsi asuintilojen olevan kylmän ja hataran, vaikka kunta oli korjannut rakennuksia. Lastenkoti valmistui vasta 1950. Siihen asti lapset asuivat samoissa vieläkin jäljellä olevan kunnalliskodin tiloissa äidinkiä ja äitiensä kanssa.

Kunta rakensi tilalle suurnavetan 1920-luvun lopulla ja kasvatti peltoalan 71 ha:iin sekä hankki isojaossa 1 037 ha metsämaata. Vuonna 1924 alettiin rakentaa nykyisinkin paikallaan olevaa Kunnalliskotirakennusta 40 hengelle.

Hoivakodeista käytettiin vaivaistalo-nimitystä vuoteen 1923 saakka. Sen jälkeen hoivapaikkoja alettiin nimittää Kunnalliskodeiksi. Hautaniemen nykyinen rakennus on aina ollut siis Kunnalliskoti.

Saksalaiset polttivat yhden aiemman asuinrakennuksen vuonna 1944. Sen paikalle oli kunnan rakennettava kiireesti uusi asuinrakennus henkilökunnalleen. Kaksikerroksinen henkilökunnan hirsinen asuinrakennus valmistui rannan suuntaisesti vuonna 1947 saksalaisten polttaman rakennuksen paikalle.

Kuva on otettu ennen jatkosodan loppua 1944, koska saksalaisten polttama keskimäinen rakennus on paikallaan. Uusin rakennus (oik) rakennettiin 1924-1925. Suurnavettaa ei kuvassa vielä ole. Se rakennettiin 1920-luvun lopulla. Karjan siihen toimitti Yrjö Pesämaa.

LARS KORJA

(syntyään Kuolajärveltä)

- **ISOLLEKYLÄLLE RENGIKSI (Jaakkolaan)**
- **VAIMO Susanna Joutsijärvi (Hautaniemeen)**
- **TOINEN AVIOLIITTO - Greta Räisänen**
- **MYIVÄT TILAN POJALLEEN (1864) 1 300 mk**
- **POIKA MYI TILAN Matti Kursulle (1882) 3 500 mk**
- **KUNTA OSTI SEN Matti Kursulta (1904) 20 000mk**
[10. lokakuuta 1904]

KAUPPAKIRJA

Matti Kursu myi tilan Kemijärven kunnalle v. 1904

Liite: "U" §: 29.

491

Kauppaakirja

Täden myymä ja pöyhöintä ja metsä ja pellit -
siltä nimellä Matti Hantaniemi eli Kursu vaimo-
ni Riika Liisan suostumuksella omistamaini
Hantaniemi nimisen $\frac{1}{8}$ osa ($\frac{1}{8}$ osa) maantalon pe-
rintötilan N° 39 Torsakylässä Kemijärven pitä-
jäästä kaikkien luovutten tiluksen ja kunnan
ka mitta siihen kunnan ja vasta edes tulee kunnalle
maan. Kemijärven kunnalle Väinöistä taloksi, peltä

VAIVAISTALO ALOITTI v. 1905

11 naista 5 miestä 10 lasta

Johtajaksi poliisi Luukkonen

MATTI LUOMA uudisti ja kehitti tilaa 1922 - 1929

SUURNAVETTA v. 1924 [Luoman aikana]

26 lehmää, 10 sikaa

[karjan toimitti Yrjö Pesämaa]

metsää 1 037 ha

[isojaossa]

SARKAMAA 71 ha

[Luoman aikana]

Matti Luoma Erkki Hietajärvi M.O. Lahtela

KUNNALLISKOTI RAKENNETTIIN

v. 1924 – 1925 [Matti Luoman aikana]

ÄIDIT, LAPSET JA IÄKKÄÄT ASUIVAT SAMOISSA TILOISSA HAUTANIEMESSÄ

JOHTAJA PETÄJÄN PERHE 1930-1943

Hiihtoliiton kunniapuheenjohtaja Paavo. M. Petäjä (oik) on syntynyt Hautaniemessä

SAKSALAISET POLTTIVAT VAIN YHDEN VANHAN KUNNALLISKOTIRAKENNUKSEN v.1944

Poltettu rakennus toimi silloin henkilökunnan asuinrakennuksena

UUSI HENKILÖKUNNAN ASUINRAKENNUS

rakennettiin evakosta tulon jälkeen palaneen paikalle 1946-1947

v. 1950

HAUTANIEMEN MAATILAN JOHTOKUNTA v. 1950 ja 1955

vuonna 1955 johtokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Hannes Alatarvas ja jäseninä Anja Mäkikokkila, Hannes Välikangas, Pekka Kieksi ja Vilho Tapio. Sen lisäksi maan ja metsän hoidon ohjauksesta vastasi hoitokunta. Siihen ovat kuuluneet esimerkiksi vuonna 1950 Aleksi Kaakkurivaara puheenjohtajana ja jäseninä Aapo Särkelä, Hannes Alatarvas ja Vilho Tapio (Hautaniemi, PK 23.9.1955 ja 4.10.1950).

LASTENKOTI 1949 – 1953

Lastenkoti sai päivittäin Hautaniemen navetalta maitoa ja leipää sen leipomosta

LASTENKODIN HENKILÖKUNTA 1950

Annikki Iivari Aino Jyvälä Anni Räsänen Alinda Vacker

MIELISAIRAALA VALMISTUI v. 1950

MUUTTO TOHMOON v. 1956

MAAMIENSKOULUA neljä vuotta 1956 - 1961

MAAMIESKOULU 1956

Yrjö Mikkola, Vilho Auniola, Matti Törmänen, Jouni Ketola, Matti Ämmälä, Seppo Juujärvi, Pentti Pellikka
Martti Niskanen, Martti Ruokamo, *tuntematon*, Arvo Mommo, Reino Törmänen, Esko Juujärvi, *tuntematon*, Veli Kotala,
Kalervo Juujärvi, Veijola, karj. Ainali, Soini Juujärvi, joht. Paukkunen, Matti Nivala

ELOKUVA HERRA HUU v. 1973

Sen sanotaan olevan ainoan Suomessa tehdyn kokoillan lastenelokuvan
Päänäyttelijänä toimi M.A. Numminen apunaan joutsijärveläiset lapset

MUSEOVIRASTON LAUSUNTO

Museovirasto on ELY-keskukselle 11.1.2019 antamassaan lausunnossa (MV/40/05.01.01/2018) kuvaillut rakennuksen historiaa ja todennut, että entisellä kunnalliskodilla on rakennusperintölain 8 §:n tarkoittamaa paikallista merkitystä seuraavasti:

Joutsijärven kunnalliskoti on Kemijärven kaupungin vanhin julkisin varoin rakennettu sosiaalitoimen puurakennus (harvinaisuus, ainutlaatuisuus). Kunnalliskoti edustaa rakentamisajankohdalleen tyypillistä niukkaa klassismia (historiallinen tyypillisuus, edustavuus). Rakennuksen keskeiset alkuperäiset piirteet ovat sekä sisä- että ulkoarkkitehtuurissa hyvin säilyneet (alkuperäisyys). Entisellä kunnalliskotirakennuksella on paikallista kulttuurihistoriallista arvoa Kemijärven kaupungin sosiaalipalvelujen historian ja myös sotahistorian näkökulmasta (historiallinen todistusvoimaisuus).

Museoviraston lausunnossa on lisäksi annettu ehdotuksia suojelun kohdentamiseksi ja tavoitteiksi sekä todettu, että jos rakennuksen säilyminen alkuperäisellä paikallaan on uhattuna eikä sille löydy käyttäjää, tulee rakennuksen siirtoa kokonaisena vakavasti harkita.

Museovirasto toistaa aiemman arvionsa kohteen kulttuurihistoriallisesta merkityksestä.

Yli-intendentti

Petri Halinen

Intendentti

Satu Taivaskallio

HAUTANIEMEN TILA

Hautaniemen merkitys Kemijärvelle

- **Hautaniemi sijoittuu 5. tien varteen Joutsijärven kylän alueella.**
- **Rakennus edustaa Kemijärven kaupungin ja koko Itä-Lapin historiaa.**
- **Hautaniemen päärakennus on rakennettu 1924. Parin vuoden päästä rakennus täyttää 100 vuotta.**
- **Kun rakennus hoidetaan kuntoon, tulee se olemaan mahtava Kemijärven kaupungin käyntikortti kaikille etelästä päin tuleville matkailijoille ja samoin Kemijärveltä etelään lähteville matkailijoille.**
- **Kunnostettuna rakennus tulee tuomaan Kemijärvelle paljon positiivista imagokatetta niin valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin.**

MUSEOVIRASTON LAUSUNTO

Museovirasto on ELY-keskukselle 11.1.2019 antamassaan lausunnossa (MV/40/05.01.01/2018) kuvaillut rakennuksen historiaa ja todennut, että entisellä kunnalliskodilla on rakennusperintölain 8 §:n tarkoittamaa paikallista merkitystä seuraavasti:

Joutsijärven kunnalliskoti on Kemijärven kaupungin vanhin julkisin varoin rakennettu sosiaalitoimen puurakennus (harvinaisuus, ainutlaatuisuus). Kunnalliskoti edustaa rakentamisajankohdalleen tyypillistä niukkaa klassismia (historiallinen tyypillisuus, edustavuus). Rakennuksen keskeiset alkuperäiset piirteet ovat sekä sisä- että ulkoarkkitehtuurissa hyvin säilyneet (alkuperäisyys). Entisellä kunnalliskotirakennuksella on paikallista kulttuurihistoriallista arvoa Kemijärven kaupungin sosiaalipalvelujen historian ja myös sotahistorian näkökulmasta (historiallinen todistusvoimaisuus).

Museoviraston lausunnossa on lisäksi annettu ehdotuksia suojelun kohdentamiseksi ja tavoitteiksi sekä todettu, että jos rakennuksen säilyminen alkuperäisellä paikallaan on uhattuna eikä sille löydy käyttäjää, tulee rakennuksen siirtoa kokonaisuutena vakavasti harkita.

Museovirasto toistaa aiemman arvionsa kohteen kulttuurihistoriallisesta merkityksestä.

Yli-intendentti

Petri Halinen

Intendentti

Satu Taivaskallio

Hautaniemen perinneyhdistys ry.

- **Yhdistys on perustettu 2017 sen jälkeen, kun rakennuksen omistaja halusi hävittää.**
- **Perinneyhdistys haluaa säilyttää rakennuksen ja korjata ja entisöidä rakennus siten, että se säilyy tuleville sukupolville.**
- **Tavoitteena saada rakennus haltuun ja kunnostaa se.**
- **Perinneyhdistys on tehnyt sellaista mittavaa työtä, jota kaupungin pitäisi tehdä rakennuksen säilyttämiseksi.**

Hautaniemen käyttötarkoitus

- Joutsijärven bunkkereilla käy vuosittain 5000 – 6000 kävijää.
- Rakennus tulisi liitetyksi samaan historialliseen aikajanaan kuin bunkkerit.
- Hautaniemen rannassa kesäisin joka päivä yöpyy yksi tai useampi, enimmäkseen ulkomaalainen, matkailuauto.
- Paljon uteliaita turisteja käy kyselemässä rakennuksen historiasta.
- Rakennus toimisi Kemijärven ja koko Itä-Lapin vaivaistalo- ja kunnalliskotimuseona kertomassa jälkipolville minkälainen on ollut seutukunnan ensimmäinen "Attendo".

Suunnitelmat rakennuksen säilyttämiseksi

- Rakennuksen ympäristön siivoaminen ja puuston osaksi poistaminen. Järvi näkyviin.
- Rakennukseen uudet ovet ja ikkunat.
- Perustuksien parsiminen.
- Portaiden rakentaminen.
- Trossilattian kunnostus.
- Välikattojen paneelien kunnostus.
- Turvallisuusnäkökohdat, kaiteet ym.
- Entisen ilmeen säilyttäminen.

Työt ja materiaalit Hautaniemen Perinneyhdistys ry.

Hautaniemen kustannukset kaupungille

Ei kustannuksia kaupungille.

Kun valtuustossa on keskusteltu vanhojen rakennusten entisöinnistä ja säilyttämisestä, on painotettu, että jokaiseen projektiin pitää löytää tekijät ja toimijat, jotka asiaa hoitavat.

Kaupungin organisaatiota ei voida rasittaa ja eikä rahoitus saa rasittaa kaupungin taloutta.

Hautaniemen tapauksessa molemmat edellä mainitut asiat ovat järjestyksessä.

Toimija on Hautaniemen perinneyhdistys ry., joka hakee rakennuksen saneeraukseen ja kunnostukseen rahoituksen ja hoitaa kunnostustyön.

Ongelmana on ollut rakennuksen omistaminen ja haltuunotto, johon tarvitaan kaupungin apua.

Toimenpiteen rakennuksen saamiseksi perinneyhdistyksen haltuun

Kaupunki on aikanaan myynyt rakennuksen Veikko Leppäsen yhtiölle. Veikko Leppänen on halukas myymään rakennuksen. Noudatetaan Veikko Leppäsen kanssa tehtyä sopimusta, jolloin

- Kemijärven kaupunki vaihtaa erillisellä kauppasopimuksella rakennuksen vapaana olevaan tonttiin joko Suomulla tai Pyhätunturilla.**
- Kaikki rakennuksen riskit perinneyhdistykselle.**
- Samana kertaa, kun vaihtoon liittyvät sopimukset Leppäsen ja kaupungin välillä on allekirjoitettu, allekirjoitetaan muodollinen kauppakirja perinneyhdistyksen ja kaupungin välillä (Vrt. kyläkoulujen kaupat).**
- Jatkossa tehdään maa-alueesta joko vuokrasopimus tai kaupunki myy maa-alueen perinneyhdistykselle nimelliseen kauppahintaan.**
- Samalla perinneyhdistys tai Joutsijärven kyläyhdistys ry ottaa hoitaakseen Hautaniemen rannassa olevan kaupungin uimarannan, grillikatoksen ja WC:n kunnossapidon.**

Valtuustoaloite

**Toimitaan tässä esityksessä
tehdyn ehdotuksen mukaisesti.**

Juha Pikkarainen:

”Kemijärvellä on koko ajan vain mietitty millä me saataisiin kaikkea vanhaa purettua pois näkyvistä mieltimättä, että kuitenkin siellä menneisyydessä se meidän kaikkien historia on olemassa.”

Markku Harju:

”On murheellista, että meillä on niin näköalaton suhtautuminen kaikkeen meidän kulttuurisesti arvokkaisiin vanhoihin rakennuksiin ja vanhaan kulttuuriin, että tuosta noin vain pistetään pillarilla nurin, kun meidän pitäisi järkevästi miettiä mitä uutta käyttöä ja tarkoitusta vanhoilla rakennuksilla voisi olla ja niiden rahoitusta. Asioita pitäisi pikkuisen laajemmin katsoa.”

Jarkko Kotilaine:

” Vertailu esimerkiksi sallalaisten kotiseutumuseoon. Salla on onnistunut erinomaisesti rakentamaan oman identiteettinsä menneisyyteen nojautuen ja sama pätee varmasti myös meidän kemijärveläisten identiteettiin.

Meidän pitäisi tunnistaa se mitä se kemijärveläisyys on ollut menneisyydessä ja sitä kautta tunnistaa mitä se on tulevaisuudessa ja sitä kautta vahvistaa meidän vetovoimaisuutta.”